

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Έκθεση 2023 για την Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας σχεδιάζει, υλοποιεί και συντονίζει πολιτικές στους τομείς του φυσικού περιβάλλοντος, των δασών, των υδάτων, της ενέργειας, των ορυκτών πρώτων υλών, του χωρικού σχεδιασμού και της διαχείρισης αποβλήτων. Μέσω των πολιτικών αυτών συμβάλλει στη **βιώσιμη ανάπτυξη** και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στην αντιμετώπιση των **περιβαλλοντικών και κλιματικών** προκλήσεων, στην **αισθητική και αποδοτική** διαχείριση των **φυσικών πόρων** της Χώρας, στη **βελτίωση της καθημερινότητας και της ποιότητας ζωής των πολιτών**, στη **διασφάλιση της ασφάλειας και επάρκειας του ενεργειακού εφοδιασμού** και στην **ενίσχυση του ρόλου της Ελλάδας στο διεθνές σκηνικό**.

Στο πλαίσιο αυτό το ΥΠΕΝ, τηρώντας απαρέγκλιτα τη δέσμευση για δράση κατά της κλιματικής αλλαγής, προάγει δράσεις για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης, η οποία κορυφώθηκε το 2022 και επεκτάθηκε και στο 2023, εστιάζοντας ιδιαίτερα στο μείζον θέμα του ενεργειακού κόστους. Μέσω των δράσεων αυτών το ΥΠΕΝ εγγυάται την πρόσβαση στην ενέργεια σε όλους, **με ιδιαίτερη έμφαση στους πλέον ευάλωτους** συμπολίτες μας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η εισαγωγή κοινωνικού, οικιακού τιμολογίου (ΚΟΤ Γ) για πολύτεκνους.

Για την επίτευξη του ανωτέρω στόχου, το 2023, προωθήθηκαν δράσεις και διαρθρωτικές παρεμβάσεις (συμπεριλαμβανομένου και του ρυθμιστικού έργου) με κύριους στόχους:

- 1) την προώθηση ασφάλειας τροφοδοσίας φυσικού αερίου και ανεξαρτησίας από τους Ρωσικούς αγωγούς φυσικού αερίου,
- 2) τις διεθνείς ενεργειακές διασυνδέσεις,
- 3) τις ηλεκτρικές διασυνδέσεις της ηπειρωτικής με τη νησιωτική Ελλάδα,
- 4) την ενίσχυση της συμμετοχής των Α.Π.Ε. στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας
- 5) τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας και της εξοικονόμησης ενέργειας
- 6) την προώθηση της αυτοπαραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ και αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας,
- 7) τις έρευνες υδρογονανθράκων στην Ελληνική Επικράτεια,
- 8) την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, τη μετάβαση στην «πράσινη» ενέργεια και την προώθηση της πράσινης οικονομίας και
- 9) τον τομέα των ορυκτών πόρων και τη γεωθερμία.

Επιπλέον το ΥΠΕΝ έχει εκπονήσει και υλοποιεί το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), το οποίο περιλαμβάνει μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την ενεργειακή μετάβαση, με στόχο τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Το 2023, υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προς αξιολόγηση, σχέδιο του αναθεωρημένου Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ).

Σημαντική επίσης πρωτοβουλία του ΥΠΕΝ αποτελεί η δημιουργία του Εθνικού Παρατηρητηρίου Βιωσιμότητας Επιχειρήσεων (National Observatory for Business Sustainability). Το Παρατηρητήριο αυτό στοχεύει στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και την ενίσχυση των περιβαλλοντικών και κοινωνικών πρακτικών στις επιχειρήσεις μέσω της καταγραφής και αξιολόγησης της απόδοσής τους, βάσει κριτηρίων ESG (Περιβάλλον, Κοινωνία, Διακυβέρνηση). (<https://sustainability.necca.gov.gr/>)

Άλλα προγράμματα που υλοποιούνται από το ΥΠΕΝ και έχουν θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία και την οικονομία, είναι τα Προγράμματα «Εξοικονομώ-Ανακαινίζω» για νέους 18-39 ετών και «Εξοικονομώ 2023» για τα οποία, εντός του 2023, ολοκληρώθηκαν οι διαδικασίες υποβολής των αιτήσεων υπαγωγής. Επιπλέον, εντός του 2023, ολοκληρώθηκε το πρόγραμμα «Εξοικονομώ – Αυτονομώ». Παράλληλα, και στο πλαίσιο του ευρύτερου προγράμματος «Ενέργεια και Επιχειρηματικότητα», ολοκληρώθηκαν οι οδηγοί των προγραμμάτων α) για την ενεργειακή αναβάθμιση του τριτογενούς τομέα, ειδικότερα για κτίρια του τουρισμού, εμπορίου και των υπηρεσιών, β) για την ανακύκλωση και αντικατάσταση ενεργοβόρων συσκευών για Επιχειρήσεις και γ) για τον δευτερογενή τομέα το Πρόγραμμα «Επιχειρώ-Αυτονομώ».

Πολλά από τα ζητήματα που σχετίζονται με τη βελτίωση της καθημερινότητας και της ποιότητας ζωής των πολιτών (π.χ. ποιότητα ατμόσφαιρας, ρύπανση, οργάνωση δημόσιου χώρου και θέματα προσβασιμότητας, επάρκεια σε χώρους πρασίνου) συνδέονται άμεσα με τις ασκούμενες ενεργειακές, περιβαλλοντικές και χωρικές πολιτικές.

Σύμφωνα με το Ετήσιο Σχέδιο Δράσης του ΥΠΕΝ, ένας από τους στόχους του (στόχος 9) είναι οι Δεσμεύσεις του για τα Δικαιώματα των Ανθρώπων με αναπηρία. Οι δράσεις/έργα που περιλαμβάνονται είναι τα κάτωθι:

1. Διευκόλυνση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε περιουσία του Δημοσίου (αιγιαλό, παραλία, όχθη και παρόχθια ζώνη).

Το συγκεκριμένο έργο αφορά την δημιουργία προγράμματος που να διευκολύνει την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην περιουσία του Δημοσίου (αιγιαλό, παραλία, όχθη και παρόχθια ζώνη).

2. Έκδοση εγχειριδίου προδιαγραφών υπό μορφή Υπουργικής Απόφασης σχετικά με την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε παραλίες και φυσικούς χώρους

Το έργο αφορά τη θεσμοθέτηση πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας σχετικά με τεχνικές προδιαγραφές για την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε παραλίες και φυσικούς χώρους.

3. Σύνταξη τεχνικών προδιαγραφών για την προσβασιμότητα σε διατηρητέα κτήρια και παραδοσιακούς οικισμούς

Το έργο αφορά τη θεσμοθέτηση πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας σχετικά με τεχνικές προδιαγραφές που αφορούν την προσβασιμότητα σε διατηρητέα κτίρια και παραδοσιακούς οικισμούς.

4. Απονομή του Σήματος Προσβασιμότητας σε οργανισμούς φιλικούς προς τα άτομα με αναπηρία

Το έργο αφορά την θεσμοθέτηση πρωτογενούς και δευτερογενούς νομοθεσίας σχετικά με το Σήμα Προσβασιμότητας.

Επιπλέον η εφαρμογή του δικαιώματος στο τοπίο, στο οποίο στηρίζεται η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Τοπίο, συμβάλλει καθοριστικά στην υλοποίηση πολλών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στην **European Convention on Human Rights (ECHR)/ Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα**, και στον **European Social Charter (ESC)/ Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη** και σε άλλα θεσμικά μέσα/κείμενα που προστατεύουν τα θεμελιώδη δικαιώματα σε εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. *[πηγή: Strasbourg, 8 March 2024T-FC (2024) REYK 1 E COUNCIL OF EUROPE LANDSCAPE CONVENTION, Reykjavik Process: the Council of Europe Landscape Convention's contribution to strengthening the link between human rights and the environment , Document prepared by the Secretariat of the Convention.]*

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του ΥΠΕΝ περιλαμβάνεται και η παρακολούθηση της εφαρμογής της **Σύμβασης Άαρχους**. Η Σύμβαση Άαρχους (Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters) υπεγράφη στις 25 Ιουνίου 1998 στην πόλη Aarhus της Δανίας, με πρωτοβουλία της Οικονομικής Επιτροπής των Η.Ε. για την Ευρώπη (UNECE) και κατά τη διάρκεια της 4ης Υπουργικής Διάσκεψης της πολυμερούς διαδικασίας «Περιβάλλον για την Ευρώπη».

Η Σύμβαση, έχει χαρακτηριστεί ως ένα από τα πιο αναλυτικά και νομοτεχνικά επεξεργασμένα διεθνή κείμενα που ρυθμίζουν την ενημέρωση, τη συμμετοχή του κοινού στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για ζητήματα που αφορούν το περιβάλλον. Βασικό στόχο της αποτελεί **«η προστασία του δικαιώματος κάθε ατόμου από τις παρούσες και μελλοντικές γενεές να ζει σε περιβάλλον κατάλληλο για την υγεία και την ευημερία του».**

Όλα τα ανωτέρω έχουν θετικό αντίκτυπο στην κοινωνία και την οικονομία και συνδέονται με τη διασφάλιση της ασφάλειας και επάρκειας του ενεργειακού εφοδιασμού, την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών και κλιματικών προκλήσεων, την αειφορική και αποδοτική διαχείριση των φυσικών πόρων της χώρας και βελτίωση της καθημερινότητας και της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Τέλος, η λειτουργία του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας βασίζεται σε αρχές που συνδέονται άρρηκτα με τον σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, με κύρια χαρακτηριστικά:

- Την προώθηση της έμφυλης ισότητας, η οποία αποτυπώνεται στη μέριμνα για ισότιμη εκπροσώπηση γυναικών σε επιτελικές θέσεις.
- Την κουλτούρα συμπερίληψης, η οποία εκφράζεται με την απουσία οποιασδήποτε διάκρισης στην αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Το ειλικρινές και διαρκές ενδιαφέρον για την υγεία και ψυχική υγεία των εργαζομένων.
- Την ανάπτυξη μηχανισμών επίλυσης συγκρούσεων με διάλογο και διαμεσολάβηση, με ταυτόχρονη αποφυγή και αποδοκιμασία αυταρχικών ή αντικοινωνικών συμπεριφορών.